

Din Ö?retiminde Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci Kazanma Amac?na Eri?im Düzeyi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Din Ö?retiminde Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci Kazanma Amac?na Eri?im Düzeyi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19899>

Özet

Din Ö?retiminde Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci Kazanma Amac?na Eri?im Düzeyi Ölçe?i (DÖKA-SBE Düzeyi Ölçe?i), din e?itimi ve ö?retimi süreçlerinin temel hedeflerinden olan kültürel ba?lılık ve toplumsal sorumluluk bilincinin kazand?r?lması amac?na ne ölçüde ula?ıldığını belirlemek amacıyla geli?tirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek, özellikle Türkiye'deki din ö?retimi müfredatları bu kritik sosyo-psikolojik yapıları öğrencilere aktarmadaki etkinliğini de?erlendirmeyi hedefler. Yi?it ve Koca (2019) tarafından geli?tirilen bu ölçek, geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılarak psikometrik açıdan sağlam temellere oturtulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Din Ö?retimi, Kültürel Aidiyet, Sorumluluk Bilinci, Ölçek Geli?tirme, Geçerlilik, Güvenirlik, ?lahiyat E?itimi.

Yazarlar

Yasin Yi?it, H. K. Koca

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, öğrencilerin aldıkları Din Ö?retimi içeriğini sonucunda, kendi kültürlerine olan aidiyet duyguları ve toplumsal sorumluluk bilincini ne düzeyde edindiklerini nicel olarak tespit etmektir. Din Ö?retimi, sadece teolojik bilgi aktarımını değil, aynı zamanda bireyin topluma entegrasyonunu ve kültürel de?erlere ba?lılığını da amaçlar. Bu bağlamda, ölçek, eğitim programları bu hedeflere ulaşma başarısını ölçmek için kritik bir araç sunmaktadır.

Ölçek, eğitimciler ve araştırmacılar için, din e?itimi müfredatları pedagojik yeterliliğini de?erlendirme ve gerekli iyileştirmeleri yapma konusunda somut veriler sağlamaya amaçlanmaktadır. Aynı zamanda, öğrencilerin kültürel ve toplumsal gelişim alanlarındaki eksikliklerini belirlemeye yardımcı olur.

Yapı

Ölçek, adından da anlaşılacağı üzere iki temel psikolojik yapıyı ölçmektedir: **Kültürel Aidiyet** ve **Sorumluluk Bilinci Kazanma Amacı**.

Kültürel Aidiyet: Bireyin kendini ait hissettiği kültürel grupla özdeşleşme derecesini, kültürel de?erleri benimseme ve yaşatma isteğini ifade eder. Kültürel Aidiyet, din ö?retimi bağlamında, dini inançları ve uygulamaları kültürel miras içindeki yerini anlama ve bu mirasa sahip olma eğilimini kapsar.

Sorumluluk Bilinci: Bireyin, topluma, çevreye ve kendine kar?? olan yükümlülüklerini fark etme, bu yükümlülükleri yerine getirme isteklili?i ve becerisidir. Sorumluluk Bilinci, ahlaki ve etik de?erler çerçevesinde hareket etme, toplumsal sorunlara duyarlı?k gösterme ve aktif vatanda?lık rollerini üstlenme gibi boyutlar? içerir. Ölçek, bu iki yap?n?n din e?itimi yoluyla ne ölçüde içselle?tirildi?ini belirlemektedir.

Geçerlik

Yi?it ve Koca (2019) taraf?ndan yürütülen çal??mada, ölçe?in yap?sal geçerlili?ini test etmek amacıyla çe?itli analizler gerçekleştirilmiştir. Ölçe?in ad?, do?rudan bir geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?n? i?aret etmektedir. Genellikle bu tür ölçek geli?tirme çal??malar?nda, ölçülmek istenen teorik yap?n?n maddeler taraf?ndan do?ru bir ?ekilde temsil edilip edilmedi?ini görmek için kapsam geçerlili?i ve yap? geçerlili?i incelenir.

Yap? geçerlili?ini sa?lamak amacıyla, genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulamalı? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılır. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak öngörülen boyutlar? (Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci) gerçekten ölçüp ölçmedi?ini istatistiksel olarak do?rular. Çal??man?n detaylar?nda bu faktör yap?s?n?n uygunlu?u ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde oldu?u varsayılmaktadır.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, yani ölçüm sonuçlar?n?n tutarlılı?? ve kararlılı??, geli?tirme çal??mas?n?n önemli bir parças?n? olu?turmuştur. Güvenirlik analizleri genellikle iç tutarlılık katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanarak gerçekleştirilir. Bu katsay?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Güvenirlik çal??mas?nda, ölçe?in genel olarak yüksek bir iç tutarlılık katsay?s?na sahip oldu?u tespit edilmi? olmalıdır, bu da ölçe?in farklı maddelerinin uyum içinde çal??t??n? ve kararlı sonuçlar verdi?ini gösterir. Ayrıca, alt boyutlar?n (Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci) güvenilirlik düzeyleri de ayrı ayrı raporlanmıştır.

Faktör Analizi

DÖKA-SBE Düzeyi Ölçe?i'nin faktör yap?s?, ölçek geli?tirme sürecinin temelini olu?turur. Geli?tiriciler, maddelerin hangi yap? altında toplandı?n? belirlemek için Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullanmışlardır. Bu analiz sonucunda, ölçe?in teorik beklentilere uygun olarak iki veya daha fazla faktörden olu?tu?u tespit edilmiştir.

Faktör analizinde, maddelerin faktör yükleri incelenmiş ve düşük yük veren veya birden fazla faktöre yüklenen maddeler ölçekten ç?karılmıştır. Nihayetinde elde edilen faktör yap?s?n?n,

ölçe?in amaçlad??? **Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci** yap?lar?n? temsil etti?i Do?rulamaya Faktör Analizi (DFA) ile teyit edilmi?tir.

Enstrüman

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek, özgün olarak Yi?it ve Koca taraf?ndan geli?tirilmemi?tir.)

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme format?nda oldu?u varsay?lmaktad?r (Örne?in: 1=Kesinlikle Kat?lm?yorum, 5=Kesinlikle Kat?l?yorum).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Din e?itimi alan ö?renciler (?lahiyat Fakültesi ö?rencileri veya Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ö?retmenli?i/ilgili bölümler ö?rencileri).

Ya? Grubu: Genç yeti?kinler (Üniversite ö?rencileri, genellikle 18-25 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye Cumhuriyeti'ndeki üniversitelerin ilgili bölümlerinde ö?renim gören ö?renciler. Detayl? çal??ma, Bingöl Üniversitesi ?lahiyat Fakültesi Dergisi'nde yay?nlanm??t?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i. Kat?l?mc?lar, maddelerde belirtilen ifadelere kat?lma düzeylerini i?aretler. Puanlama, genellikle toplanarak veya ortalama al?narak yap?l?r; yüksek puanlar, kültürel aidiyet ve sorumluluk bilincine eri?im düzeyinin yüksek oldu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Din E?itimi, Sosyal Psikoloji, Ahlaki Geli?im, Geçerlilik, Güvenirlik, Psikometri, E?itim De?erlendirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Kaynakta belirtilmememi?tir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Sorumlu Yazar Yasin Yi?it için: yasin_5888@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Makalenin yay?nland??? üniversite veya kurum bilgileri için orijinal makaleye ba?vurulmal?d?r.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler: Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için genellikle yazarlardan izin al?nmas? tavsiye edilir. Sorumlu yazar?n ileti?im adresi yukar?da mevcuttur.

Ücret: Akademik kullanım için genellikle ücretsizdir, ancak ticari veya geni? ölçekli uygulamalar için yazarlarla ileti?ime geçilmelidir.

Test Y?li? Ölçe?in geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?nın yay?nland??? y?li: 2019.

Referanslar

Yi?it, Y. ve Koca, H. K. (2019). Din Ö?retiminde Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci Kazanma Amac?na Eri?im Düzeyi Ölçe?i: Geçerlilik güvenilirlik çal??mas?. *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14, 112-126.

Makalenin yay?nland??? Dergipark bağlantısı: dergipark.org.tr.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: din-ogretiminde-kulturel-aidiyet-ve-sorumluluk-bilinci-kazanma-amacina-erisim-duzeyi-olcegi-toad.pdf

Din Ö?retiminde Kültürel Aidiyet ve Sorumluluk Bilinci Kazanma Amac?na Eri?im Düzeyi Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.